

## EXPUNERE DE MOTIVE

Prin instituirea Zilei Românității Balcanice se urmărește aducerea în centrul atenției publice a necesității de solidaritate națională și cultural-identitară cu minoritățile meglenoromână și aromână înrudite din Balcani.

De asemenea, instituirea Zilei Românității Balcanice are intrinsec valoarea reluării, într-o nouă etapă istorică, a unei tradiții naționale. Între 1906 și 1948 data de 10 mai a fost sărbătorită în țara noastră ca Ziua Românilor din Balcani.

La 9 mai 1905, dând curs cererilor hotărâte și demersurilor energice ale României, sultanul Abdul Hamid al II-lea (İkinci Abdülhamit) emitea la Constantinopol un Decret imperial, numit turcește Iradea, prin care românii din Imperiul Otoman, care cuprindea atunci o bună parte a Peninsulei balcanice, erau recunoscuți oficial drept a XVII - a națiune, distinctă de națiunea elenă ortodoxă. Astfel, România înregistra un strălucit succes diplomatic în favoarea conaționalilor săi de la sud de Dunăre, vorbitori ai dialectelor istorice ale limbii române comune: meglenoromân și aromân. Românii de viță meglenoromână și aromână căpătau drepturi depline pe planul administrației locale, precum și pe plan școlar și bisericesc.

Pentru conformitate, redăm mai jos versiunea română a textului Iradelei, așa cum a fost aceasta transmisă încă din epocă:

*„Majestatea sa Imperială, sultanul, care în sentimentele sale de înaltă justiție și îngrijire părintească pentru popoarele sale, își întinde binefacerile și favorurile sale asupra tuturor supușilor săi credincioși, fără deosebire de rasă, nici religie, luând în considerație suplicele supuse, în timpul din urmă, la picioarele tronului imperial de către supușii săi valahi, a binevoit să ordone că, în virtutea drepturilor civile, de care dânsii se bucură cu același titlu ca și ceilalți supuși nemusulmani, comunitățile lor să desemneze pe muhtari (primari) conform cu regulamentele în vigoare; ca, după cum se practică pentru celelalte comunități, membrii valahi să fie deopotrivă admiși, după regulă, în consiliile administrative și ca înlesniri să fie acordate de către autoritățile imperiale pentru profesori numiți de către zisele comunități pentru inspectarea școlilor și îndeplinirea formalităților dictate de legile Imperiului pentru deschiderea noilor stabilimente școlare. Această ordonanță imperială a fost comunicată departamentelor respective pentru executarea ei.”*

A doua zi, pe 10 mai 1905 Iradeaua sultanală a fost adusă la cunoștință publică. Astfel, românii de viță meglenoromână și aromână căpătau drepturi depline pe planul administrației locale, precum și pe plan școlar și bisericesc.

Intervențiile energice ale României pentru recunoașterea oficială a elementului etnic românesc din cuprinsul Imperiului Otoman au durat mai mult de patru ani, datorându-se ambasadorului României la Constantinopol, Alexandru Emanoil Lahovary, și colaboratorului său Gheorghe Derussi.

În semn de mulțumire pentru gestul sultanului Abdul Hamid al II-lea de recunoaștere a naționalității române din Imperiul Otoman, Regele României a dispus construirea unei mari Moschei în Constanța, pentru necesitățile minorității turco-tătare din țara noastră. Această moschee, cunoscută ca Moscheea Carol I și ridicată în Piața Ovidiu din Constanța, a fost inaugurată la 31 mai 1913.

România a susținut exemplar, timp de jumătate de secol, școlile și bisericile confrăților aromâni și meglenoromâni atât în dialectele aromân și meglenoromân, cât și în dacoromâna literară, proces întrerupt în 1948.

**Inițiatori:**

Adrian Solomon, deputat PSD

- |                             |            |
|-----------------------------|------------|
| 2. Stăvru Ionel Ioan        | PSD        |
| 3. Căciule Aurel            | PSD        |
| 4. PĂLE MĂNUȘ               | PSD        |
| 5. LAZĂR Sorin              | PSD<br>VSR |
| 6. HEATĂ EUGEN              |            |
| 7. COCOS VASILE             | PSD        |
| 8. VEXLER Silviu            | Min        |
| 9. Slavolub Adnag           | Min        |
| 10. Ghero GIURECI-SLOBODAN  | Min.       |
| 11. IONEL GHEORGHE          | Min        |
| 12. Rădulescu Căteia Marian | PSD        |
| 13. NICOLICĂ EUGEN          | PSD        |
| 14. BEZINTARU EUGEN         | PSD        |
| 15. Nădler Ecaterina        | PSD        |
| 16. TOMA IULIE              | PSD        |
| 17. GABRIELĂ BĂNCEA         | PSD        |
| 18. Fuciu Matei             | PSD        |
| 19. Căpăcan Bogdan          | PSD        |
| 20. RĂTĂRĂ RĂZVAN           | PSD        |
| 21. CIOFUS TAMIARA          | PSD        |
| 22. N. TA. NICOL            | PSD        |

Inițiatori:

23. Coga Octavian PSD  
24. ellocorui Silviu PSJ  
25. Vasile Citea PSD  
26. AXINTE VASILE PSA  
27. Buctai elarius Constantia PSD  
28. Dumitrache Ileana Cristina PSD  
29. Codreanu Constantin PMP